

**Міністерство освіти і науки України  
Кременчуцький національний університет  
імені Михайла Остроградського  
Дніпропетровський національний університет  
імені Олеся Гончара  
Інститут історії України НАН України**

**ІСТОРИЧНІ, КУЛЬТУРНІ  
ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ  
АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО  
РОЗВИТКУ**

**Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**14 листопада 2017 року**

**КРЕМЕНЧУК  
ПП Щербатих О. В.  
2017**

**УДК 332.1»71»:304.2 (091)**  
**ББК 65.04+63.3-7**

Рекомендовано до друку Вченою радою  
Кременчуцького національного університету  
імені Михайла Остроградського (протокол  
№ 3 від 26 грудня 2017 р.)

**Редколегія збірника:**

Бутко Л. В., к.філол.н., доцент кафедри українознавства;  
Василенко Д. П., асист. кафедри українознавства;  
Маслак В. І., д.і.н., професор кафедри українознавства;  
Шабуніна В. В., к.філол.н., доцент кафедри українознавства.

**Історичні, культурні та соціально-економічні аспекти регіонального розвитку.** Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції / [Гол. ред. В. І. Маслак]. – Кременчук: ПП Щербатих, 2017. – 268 с.

ISBN

Збірник містить виклад основних положень доповідей, виголошених на пленарному та секційних засіданнях II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історичні, культурні та соціально-економічні аспекти регіонального розвитку». Представлено широкий спектр проблем, що дають змогу ознайомитися з результатами нових дослідень у галузі історії, культури, інформаційних систем і документаційно-інформаційних процесів в аспекті регіонального розвитку.

Для науковців, професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів, студентів, краєзнавців, учителів й учнів.

**УДК 332.1»71»:304.2 (091)**  
**ББК 65.04+63.3-7**

За достовірність фактичних даних, цитат, власних імен відповідають автори публікацій.  
Редакція зберігає за собою право скорочувати текст і вносити літературну правку.

ISBN

©КрНУ, 2017  
©Автори статей, 2017

# ЗМІСТ

## ІСТОРИОГРАФІЧНІ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ

Бернацька Н. П. ПРИЧИНИ ПОРАЗКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	11
Wasylenko D., Maslak W. KSZTAŁTOWANIE SIECI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W OBYWODZIE POŁTAWSKIM W 1904-1907 R.R.	13
Вирський Д. С. КОЛИ І ЯК КРЕМЕНЧУК СТАВ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИМ МІСТОМ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХVІІІ СТ.)	15
Гапула Ю. С. ВІДОБРАЖЕННЯ «ПОЛЬСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ» НКВС У КРИМІНАЛЬНІЙ СПРАВІ ШИМАНСЬКОГО АНТОНА ІВАНОВИЧА	20
Кобзар Т. І. ІЗ ІСТОРІЇ ДРУКАРСТВА В КРЕМЕНЧУЦІ	22
Крот В. О., Савінцев М. М. ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ПРО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЗЕМСЬКИХ УСТАНОВ ПОЛТАВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ	23
Крот В. О. МЕМУАРИ ВІКТОРА АНДРІЄВСЬКОГО ЯК ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО З ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛТАВСЬКОГО ГУБЕРНСЬКОГО ЗЕМСТВА В ПЕРІОД УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	27
Кухаренко М. Ю. ПІДНЕСЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТУДІЮВАННЯ МІСЦЯ ПОХОВАНЬ ВИДАТНИХ УКРАЇНЦІВ	31
Маслак В. И., Василенко Д. П. «ПОЛЬСКАЯ ОПЕРАЦИЯ» НКВД В ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ В 30-Х ГОДАХ ХХ ВЕКА	33
Михайлюк О. В. ІСТОРІЯ ЯК УМОГЛЯДНА МОДЕЛЬ МИНУЛОГО	36
Музиченко Н. В. ФОТОГРАФІЧНИЙ ЗАКЛАД Я. В. ВІТЛІНА В КРЕМЕНЧУЦІ (1888-1917 РР.)	38
Проценко А. Ю. КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ КРАЙ У КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	43
Рудакова Т. І. ДОЛІ РЕПРЕСОВАНИХ ДРУЖИН ВОРОГІВ НАРОДУ В ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ «ПОЛЬСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ» НКВС У 1938 РОЦІ	45
Русовська В. М. ТРАГЕДІЯ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ В ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ «ПОЛЬСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ» 1937 РОКУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ АРХІВНОЇ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ СВИСЬ А.П.	46

Миташоп Д. І. ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТО ОБІГУ: ПЕРСПЕКТИВИ ПРОТИ ПРОБЛЕМ. ХТО ПЕРЕМОЖЕ?	239
Оніщукова А. А. ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ	242
Решетілова О. М., Ківшина М. М. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ БАР'ЄРІВ НА РОБОТУ КАНАЛІВ ДОКУМЕНТНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	243
Русовська В. М. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ	245
Самусь А. О. ДОКУМЕНТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО УЧИЛИЩА №26 М. КРЕМЕНЧУКА	247
Селич Т. О. ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ В ІСТОРІЇ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ	249
Синявська О. О. ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВИТКУ	252
Солодова В. Є. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ДОКУМЕНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЛАСІВСЬКОГО ПАНСІОНАТУ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ПРАЦІ З ГЕРІАТРИЧНИМ ВІДДІЛЕННЯМ	253
Тєвікова О. В., Самсоненко А. А. ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	255
Титар К. П. ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ	257
Тишковець І. О. ПОРІВНЯННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ	259
Тур А. А. ІСТОРІЯ ХВОРОБИ ЯК МЕДИЧНИЙ ДОКУМЕНТ	261
Тур О. М. ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТОЗНАВЧОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У ПРАЦЯХ УЧЕНИХ ХІХ – ХХІ СТ.	262
Удрас А. М., Чигирин К. В. ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО ІНТЕРНЕТ-СЛЕНГУ: ЕМОТИКОНИ ТА МОВА СКОРОЧЕНЬ	264
Филь І. О. ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОЇ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	265
Яцура О. В. РІВЕНЬ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	267

регламентується порядок роботи з документами від моменту їх створення до передачі в архів або відправлення адресатові [7].

Отже, Власівський пансіонат для ветеранів війни та праці з геріатричним відділенням при управлінні документами визначає регулятивне середовище, що забезпечує його діяльність, та дотримується вимог до документування. Організація діловодства в пансіонаті регламентується нормативно-правовими актами України, методичними вказівками і внутрішніми нормативними документами, розробленими на базі загальнодержавних.

#### **ЛІТЕРАТУРА**

1. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять : ДСТУ 2732:2004. – [Чинний від 2005-07-01]. – К. : Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства Державного комітету архівів України, 2005. – 231 с. – (Національний стандарт України).

2. Державна уніфікована система документації. Основні положення : ДСТУ 3843–99. – К. : Держспоживстандарт України, 2000. – 12с.

3. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів : ДСТУ 4163:2003. – [Чинний від 2003-09-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2003. – 13 с. – (Національний стандарт України).

4. Державна уніфікована система документації. Формуляр-зразок. Вимоги до побудови : ДСТУ 3844-99 – [Чинний від 1999-09-29]. – К. : Держспоживстандарт України, 2000. – 10 с. – (Національний стандарт України).

5. Закон України «Про відпустки» / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – [Чинний від 1996-11-15]. – К. : Парламент. вид-во, 1996. – №504/96-ВР.

6. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – [Чинний від 1993-12-24]. – К. : Парламент. вид-во, 1993. – №3814-ХІІ.

7. Інструкція з діловодства у Власівському пансіонаті для ветеранів війни та праці з геріатричним відділенням. – Власівка, 2015. – 27 с.

8. Кодекс законів про працю України (КЗоТ). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

9. Положення «Про будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричний пансіонат, пансіонат для ветеранів війни і праці» від 29.01.2002 р. / Кабінет міністрів України. – К., 2002. – №66/6354.

10. Положення «Про Власівський пансіонат для ветеранів війни та праці з геріатричним відділенням 2015 року». – Власівка, 2015. – 7 с.

11. Постанова «Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади» від 30.11.2011 р. / Кабінет Міністрів України. – №1242. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011-%D0%BF>.

**Тєвікова О. В., к.і.н., доцент, Самсоненко А. А., студентка  
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка**

#### **ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Функціонування та розвиток сучасного інформаційного суспільства неможливі без соціальних комунікацій і документно-інформаційних систем, що їх забезпечують. Документи та документні системи фіксують і відображають результати економічної, політичної, соціальної, культурної, іншої діяльності людини, акумулюють, систематизують і зберігають досвід людства за певний період його існування. Документ у системі соціальної комунікації є одночасно і засобом спілкування між людьми, і засобом нагромадження знань та соціального досвіду, і засобом регламентації й організації всіх сфер суспільного життя.

Особливої ваги документні ресурси набувають у соціальній сфері, економіці, політиці, науці, культурі, в яких останнім часом відбувається активна глобалізація. Ефективна комунікативна взаємодія, упровадження наукових і технологічних інновацій, розвиток інформаційних ресурсів та організація інформаційних потоків, документно-інформаційне забезпечення діяльності підприємств і установ, управління документними процесами тощо не можливі без системи документно-інформаційних комунікацій.

Сутність поняття, особливості функціонування, розвиток інноваційних процесів у документно-комунікаційному просторі досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Серед них чільне місце посідають праці М. Дворкіної, Н. Мурейка, Ю. Палехи, А. Соляник, Ю. Столярова, Г. Швецової-Водки та інші [1; 2; 3; 4; 5]. Метою нашої наукової розробки є дослідження місця й ролі документно-інформаційних ресурсів у системи документно-інформаційної комунікації як складової розвитку інформаційного суспільства.

Впровадження новітніх інформаційних технологій, удосконалення засобів документування та розповсюдження інформації постійно розширюють документне середовище та збагачують документні ресурси суспільства, забезпечують соціально-комунікаційну діяльність. Документно-інформаційні ресурси утворюють складну документно-інформаційну комунікаційну систему, що одночасно є частиною системи соціальної комунікації та сукупністю всіх документів, усіх споживачів документно зафіксованої інформації, відносин між ними, обумовлених як внутрішніми властивостями системи, так і зовнішнім середовищем, умовами її суспільного функціонування. Вона забезпечує збір, створення, аналітико-синтетичну обробку, зберігання, пошук, розповсюдження та використання документованої інформації в суспільстві. Інформація, зафіксована в документах, стає важливим ресурсом і може розглядатися як провідна рушійна сила суспільного розвитку. Саме тому, на думку А. Соляник, документно-інформаційні ресурси є найважливішим видом ресурсів поряд із матеріальними та енергетичними [3, с. 9 – 10].

За твердженням Ю. Палехи, у процесі документно-інформаційної комунікації відтворюється складний, діалектичний взаємозв'язок між поняттями «інформація» та «знання» [2, с. 80]. У процесі документування відомості, які становлять зміст повідомлення, що потребує декодування, перетворюються на знання, які разом із уміннями та навичками є необхідною передумовою для виконання будь-якої діяльності. Таким чином, документно-комунікаційні ресурси та документно-інформаційні системи є основою документно-інформаційного забезпечення різних видів діяльності установ і підприємств. Ю. Палеха та Н. Мурейко називають документно-комунікаційну систему своєрідним «вічним двигуном», виділяючи в ній складові частини та головну системоутворюючу складову – суспільство (користувачів), яке активізує діяльність усієї системи [2, с. 80].

Слушним, на нашу думку, є твердження М. Кастельса про те, що системи документно-інформаційних комунікацій дозволяють фіксувати досвід і досягнення суспільства певного етапу розвитку та забезпечують суспільне використання документованої частини культурної спадщини в інтересах суспільства [6, с. 185]. Варто додати, що документно-інформаційна комунікація здатна зберегти необмежений запас інформації, а документно-інформаційні ресурси забезпечують довгострокове накопичення і зберігання соціального досвіду, можливість його тиражувати й багаторазово використовувати. Завдяки документному фіксуванню інформація може тривалий час зберігатися й використовуватися надалі у майже незмінному вигляді, практично необмеженим є діапазон розповсюдження документованої інформації в просторі.

Отже, сучасне інформаційне суспільство потребує документно-інформаційного забезпечення своєї діяльності, що ґрунтується на документно-інформаційних ресурсах. Документна комунікація охоплює і забезпечує функціонування практично всіх сфер суспільного життя, створює умови раціонального використання світового інформаційного простору, а документно-інформаційні ресурси формують документовану соціальну пам'ять, що є частиною загальної культурної спадщини людства.

#### **ЛІТЕРАТУРА**

1. Палеха Ю. І. *Загальне документознавство : навч. посіб. / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш. - 2-ге вид., доп. і перероб. - К. : Ліра-К, 2009. - 434 с.*
2. Палеха Ю. І. *Роль документально-інформаційних комунікацій у розвитку суспільства / Ю. І. Палеха, Н. В. Мурейко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2014. - № 4. - С. 79 – 85.*
3. Соляник А. А. *Документні потоки та масиви: навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв / А. А. Соляник. - Х. : ХДАК, 2000. - 112 с.*
4. Столяров Ю. М. *Документний ресурс : навчальний посібник для вищих навчальних закладів / Ю. М. Столяров. - М. : Ліберія-Бібінформ, 2009. - 223 с.*

5. Швецова-Водка Г. Документознавство : навч. посіб. / Г. Швецова-Водка. – К. : Знання, 2007. – 398 с.

6. Кастельс М. Информационная эпоха : экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.

*Титар К. П., студентка  
Науковий керівник Мержинська Т. В., старший викладач  
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського*

## ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Політику можна розглядати як підсистему суспільства, що пов'язана з функціями здійснення влади та прийняття зобов'язуючих рішень. Реалізація цих функцій припускає дії інститутів, насамперед держави та партій. Таке визначення політики пов'язано зі структурно функціональним підходом [1, с. 7–16].

Політичний дискурс можна розглядати як діяльність, що пов'язана з реалізацією визначених потреб, в цілому, політика як будь-яка інша діяльність пов'язана з реалізацією індивідуальних замислів. Це проявляється у взаємодії індивідумів, в їх комунаціях, мовленні, а також безпосередньо спостерігається у їх поведінці [2, с. 78].

Класичними працями, в яких досліджуються проблеми взаємодії політичного дискурсу і соціальних комунікацій, можна назвати твори

Ю. Габермаса, Т. ван Дейка, М. Фуко та М. Гайдегера. Деякі аспекти політичного дискурсу знаходять своє відображення в роботах закордонних та вітчизняних науковців, серед яких слід відзначити П. Кузьміна, М. Ільїна, Є. Шейгал, О. Міхальову, Є. Переверзева, Є. Кожем'якіна, Г. Почепцова, В. Павлуцьку, М. Гаврилову, Дж. Сейдел та М. Гейса.

Політичний дискурс - це взаємовідносини між соціальними групами, насамперед між класами з приводу здійснення та розподілу влади - це відносини не рівні, асиметричні, це конфліктогенні відносини, такий підхід характерний для критичної соціальної науки. В рамках цього ж підходу політика розглядається як форма ілюзорної свідомості, ідеологія. Ілюзорність цієї свідомості пов'язана з класовими інтересами [3, с. 40].

Багатоаспектність політичного дискурсу дозволяє охарактеризувати предметну область політології як вивчення політичних інститутів, політичних відносин, політичного процесу, політичної свідомості та політичних дій [7, с. 218-221].

Соціальні комунікації в політичному дискурсі - це дуже великий клас ресурсів. Сюди відносяться, по-перше, інформація як така (державні секрети), а також канали отримання та розповсюдження інформації (спецслужби та преса). Преса не може бути нічиєю або народною. Хтось обов'язково захоче контролювати цей ресурс і буде його контролювати, якщо цього не буде робить держава. Перефразовуючи Наполеона, можна сказати: «Якщо держава не хоче контролювати свою пресу, то її буде контролювати інша держава». Говорячи про контроль, не варто мати на увазі цензуру (точніше не тільки її). Цензура – це дуже примітивний та незграбний спосіб контролю преси. Є різні методи економічного та адміністративного контролю (наприклад видача ліцензій та банальна оплата заказних статей) [4, с. 32].

Також, кажучи про вільні соціальні комунікації, ми розуміємо, що держава повинна контролювати соціальні комунікації (а точніше загальні правила гри), точно так, говорячи про вільну пресу, ми повинні розуміти, що держава повинна регулювати загальні правила поведінки преси [3, с. 40].

Отже, політичний дискурс за своєю природою є цілеспрямованою діяльністю, яка використовує для досягнення конкретні цілі та співвідносні засоби.

Засоби в політичному дискурсі - це інструмент досягнення цілей, перетворення ідеальних стремлінь в реальні дії та результати. Це сукупність можливостей здійснювати політику та владу й використовувати їх в інтересах суспільства чи якихось політичних сил – це і є соціальні комунікації. Часто в політичному житті використовуються такі соціальні комунікації, як забастовки, пропагандистські кампанії, озброєні дії, популістичні обіцянки, критика політичних опонентів, залякування людей, мітинги, демонстрації, вибори, референдуми, етичні та правові норми, традиції і